

ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
เรื่อง ผลการคัดเลือกโครงการดีเด่นในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒

ตามที่ กระทรวงวัฒนธรรม โดยกรมส่งเสริมวัฒนธรรม ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการคัดเลือกโครงการดีเด่นในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติ สร้างขวัญกำลังใจ ความภาคภูมิใจให้กับผู้ที่ดำเนินการส่งเสริม รักษา สืบสาน ถ่ายทอด ฟื้นฟู พัฒนามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม และให้เป็นแบบอย่างแก่ผู้สนใจต่อไป นั้น

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๐ (๑๒) แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๙ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๒ จึงประกาศผลการคัดเลือกโครงการดีเด่นในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ จำนวน ๑๐ โครงการ ดังต่อไปนี้

๑. โครงการการจัดการองค์ความรู้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมการเล่นสะบ้าบ่อน โดยชุมชนมอญพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ
๒. โครงการการพัฒนาเรือนฟอคง เรือนโคราชให้เป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นของชาติพันธุ์ไทโคราช โดยสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา
๓. โครงการคชศาสตร์ชาวگوی หรือคชศาสตร์گویอาเจียง โดยวัดป่าอาเจียง จังหวัดสุรินทร์
๔. โครงการงานประเพณีแข่งโพน-ลากพระ โดยเทศบาลเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง
๕. โครงการงานประเพณีแห่พระแข่งเรือขึ้นโขนชิงธง มรดกวัฒนธรรมแห่งลุ่มน้ำหลังสวน โดยชุมชนลุ่มน้ำหลังสวน จังหวัดชุมพร
๖. โครงการปิกเครื่องโขนละคร โดยบ้านนราศิลป์ เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร
๗. โครงการเพาะต้นกล้าวัฒนธรรม โดยศูนย์การเรียนรู้ศิลปะวัฒนธรรมท้องถิ่นพิพิธภัณฑน์บ้านยี่ม เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร
๘. โครงการศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว (คัมภีร์ศาสตร์สร้างชาติ ศิลปศาสตร์สร้างคน) โดยศูนย์การเรียนรู้ศิลปศาสตร์การต่อสู้ประจำชาติไทย (ค่ายพระยาตาก) เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร
๙. โครงการสืบสานวิถีวัฒนธรรมลิซุและการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยศูนย์เรียนรู้ศิลปะดนตรีวัฒนธรรมลิซุบ้านขุนแจ จังหวัดเชียงใหม่
๑๐. โครงการหนังใหญ่วัดบ้านดอน โดยคณะกรรมการอนุรักษ์หนังใหญ่วัดบ้านดอน จังหวัดระยอง

ประกาศ ณ วันที่ ๑๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๒

(นายวีระ โรจน์พจนรัตน์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม

ประธานกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

โครงการดีเด่นในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ปี พ.ศ. ๒๕๖๒

เมื่อวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๖๒ นายวีระ โรจน์พจนรัตน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม ในฐานะประธานคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ตามพระราชบัญญัติ ส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๙ ได้ประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติกลุ่มบุคคล ชุมชนหรือหน่วยงานที่มีการดำเนินงานในการส่งเสริม รักษา สืบสาน ถ่ายทอด พื้นฟู พัฒนามรดกภูมิปัญญา ทางวัฒนธรรมที่มีความโดดเด่นสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ชุมชนอื่นได้ โดยมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้ ๑. เป็นโครงการที่สอดคล้องกับความหมายของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม และเป็นรายการที่ขึ้น บัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมแล้ว ๒. กระบวนการจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมสอดคล้อง กับวิถีชีวิตวัฒนธรรมและพึ่งตนเองได้ ๓. การมีส่วนร่วมของชุมชน กลุ่มคนและปัจเจกชน ๔. ผลการ ปฏิบัติงาน/ดำเนินการที่แสดงความสำเร็จ ๕. การแสดงถึงความยั่งยืนของโครงการ และ ๖. มีการส่งเสริม รักษา สืบสาน ถ่ายทอด พื้นฟู พัฒนามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอย่างเป็นรูปธรรม และต่อเนื่อง

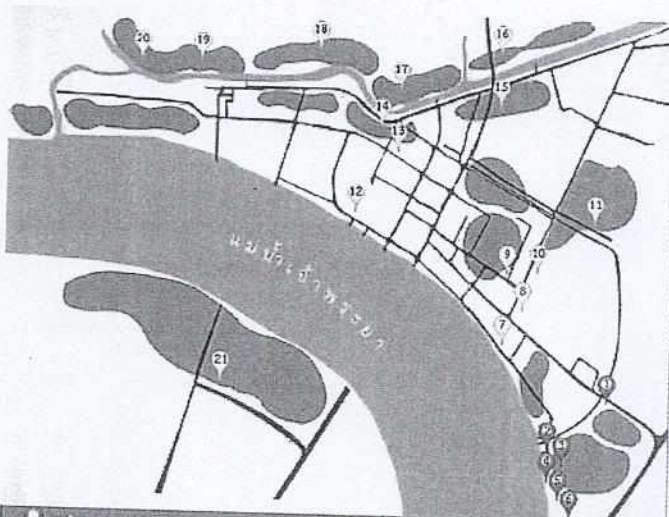
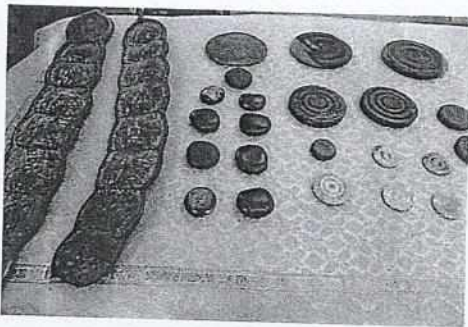
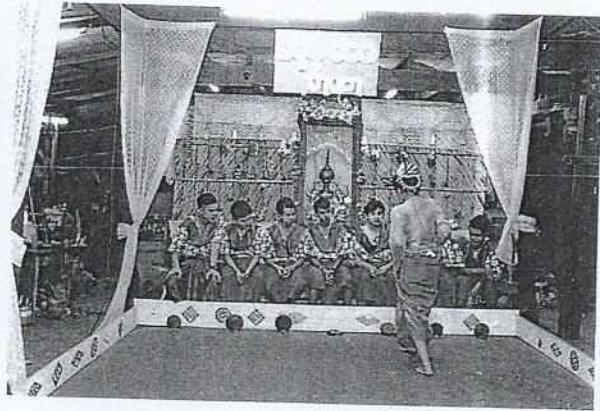
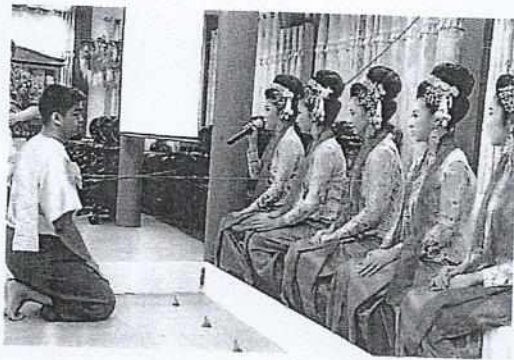
คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ได้พิจารณาแล้วมีมติเห็นชอบเมื่อ วันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๒ ให้ประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติโครงการดีเด่นในการส่งเสริมและรักษามรดก ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ จำนวน ๑๐ โครงการ

โครงการที่ได้รับการคัดเลือก ๑๐ โครงการ มีดังนี้

๑. โครงการการจัดการองค์ความรู้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมการเล่นสะบ้าบ่อน ดำเนินการโดยชุมชนมอญพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ เป็นการรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับการเล่น สะบ้าบ่อนของชุมชนมอญพระประแดง โดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนทุกชั้นตอน ประกอบด้วย ๖ กระบวนการ ดังนี้ ๑) การบ่งชี้ความรู้ ๒) การสร้างและแสวงหาความรู้ ๓) การจัดเก็บและการเข้าถึงความรู้ ๔) การเรียนรู้ ๕) การแลกเปลี่ยนความรู้ ๖) การประยุกต์ใช้ความรู้ รวมไปถึงการจัดทำฐานข้อมูลองค์ความรู้ มรดกวัฒนธรรมการเล่นสะบ้าบ่อน ได้แก่ บ่อนสะบ้า ลูกสะบ้า เครื่องแต่งกาย/เครื่องประดับ ภาษา ขนบธรรมเนียมการเล่น และทำประกอบการเล่น นอกจากนี้ ยังมีการจัดกิจกรรมเพื่อสืบทอดการเล่นสะบ้า อาทิ การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ให้เด็กและเยาวชนได้ศึกษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชุมชน การเผยแพร่ในรูปแบบต่างๆ เช่น เอกสารสื่อสิ่งพิมพ์ อินเทอร์เน็ต วิทยุทัศน์ รายการโทรทัศน์ เป็นต้น มีการจัด ประเพณีการเล่นสะบ้าบ่อนในงานสงกรานต์ที่อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการทุกปี โดยได้ดำเนินการ มาแล้วกว่า ๑๗ ปี ในปัจจุบันมีการเล่นสะบ้า ๒๑ บ่อนหรือ ๒๑ แห่ง ในเขตพื้นที่อำเภอพระประแดง ได้แก่ บ่อนชมรมพุ่มสามัญ บ่อนทรงคะนอง บ่อนเด็กโรงเรือ บ่อนโรงเรียนอานวยวิทย์ บ่อนศิษยานุศิษย์วัดทรงธรรม บ่อนบ้านแช่ เป็นต้น

การดำเนินโครงการการจัดการองค์ความรู้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมการเล่นสะบ้าบ่อน ของชุมชนมอญพระประแดง มีส่วนสำคัญยิ่งในการอนุรักษ์ สืบสาน และถ่ายทอดการเล่นสะบ้าบ่อนของคนใน ชุมชนมอญพระประแดงให้คงอยู่

การเล่นสะบ้า ขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ด้านการเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน และศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑

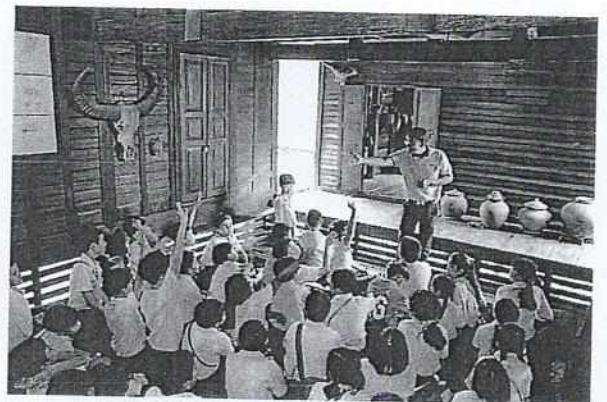
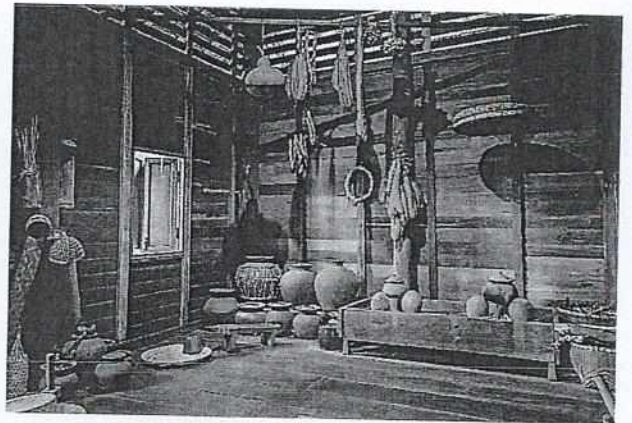
พื้นที่ทางวัฒนธรรม : บ่อนสะบ้า จำนวน ๒๑ บ่อน
อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

ดัชนีบ่อนสำราญ ๑๖-๑๕ ถนนสุขุมวิท		ดัชนีบ่อนสะบ้าตามลำดับการประกวด	
1. บ่อนชมรมผู้สูงอายุ	7. บ่อนโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย	13. บ่อนชุมชนพนาธิย	19. บ่อนवेशะราช (1)
2. บ่อนทรงคนอง (1)	8. บ่อนศิษยานุศิษย์วัดทรงธรรม	14. บ่อนวัดจวนนา	20. บ่อนवेशะราช (2)
3. บ่อนทรงคนอง (2)	9. บ่อนบ้านแซ่	15. บ่อนวัดพุทธาภิราม	21. บ่อนวัดกลางสวน
4. บ่อนทรงคนอง (3)	10. บ่อน ร.ร.เทศบาลวัดทรงธรรม	16. บ่อนวัดกลาง	
5. บ่อนศักดิ์โรเรื่อ	11. บ่อนบ้านตองสี่	17. บ่อนบ้านศาลา	
6. บ่อนโรงเรือ	12. บ่อน ร.ร.วิสุทธิกษัตริย์	18. บ่อนบ้านตะเอน	

๒. โครงการการพัฒนาเรือนฟ่อง เรือนโคราชให้เป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นของชาติพันธุ์ไทโคราช ดำเนินการโดยสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา โครงการนี้เกิดจากต้องการของคนในชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการที่จะอนุรักษ์เรือนโคราชมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นที่ใกล้สูญหายให้กลับมาอยู่ในวิถีชีวิต ใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับคนในท้องถิ่นได้ โดยมีกระบวนการในการดำเนินงาน แบ่งเป็น ๓ ระยะ คือ ระยะที่ ๑ การรื้อ ขนย้าย และปรับปรุงใหม่ตามตำแหน่งองค์ประกอบเดิม ระยะที่ ๒ การปรับปรุงทัศนียภาพในมิติทางวัฒนธรรมท้องถิ่น ระยะที่ ๓ การส่งเสริมการเรียนรู้และกระตุ้นให้เกิดความภาคภูมิใจ กิจกรรมที่ได้ดำเนินการ ประกอบด้วย การศึกษาและถอดแบบแปลน “เรือนฟ่อง” เรือนโคราช เพื่อใช้ในการศึกษาและเผยแพร่ให้กับผู้ที่สนใจ การสร้าง “เรือนฟ่อง” ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ “เรือนโคราช” ในบริเวณมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา การจัดให้มีการเรียนการสอนในระบบ รายวิชาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทโคราช ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี การสร้างและจัดแสดงนิทรรศการเรือนโคราชในสถานที่ต่าง ๆ การจัดทำระบบฐานข้อมูลเพื่อให้บริการแก่คนทั่วไป นอกจากนี้ ยังได้เปิดพื้นที่เรือนฟ่องให้เป็นแหล่งเรียนรู้และสถานที่ในการจัดกิจกรรมให้กับคนในชุมชน ทั้งเด็กนักเรียนในสถาบันการศึกษา กลุ่มผู้สูงอายุ หน่วยงานภาครัฐและเอกชน เป็นต้น

โครงการการพัฒนาเรือนฟ่อง เรือนโคราชให้เป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นของชาติพันธุ์ไทโคราช จึงเป็นตัวอย่างที่ดีในการดำเนินงานของหน่วยงานและชุมชน เพื่อรักษา พัฒนา ถ่ายทอดให้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นให้คงอยู่

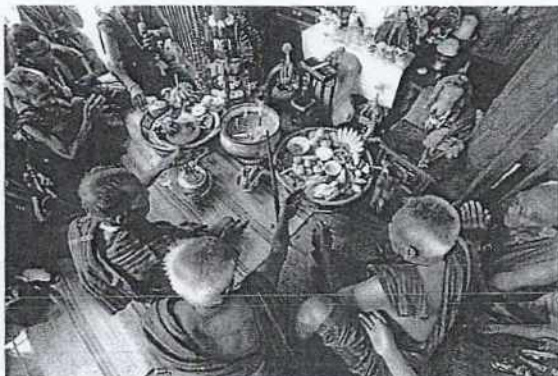
เรือนโคราช ขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ด้านงานช่างฝีมือดั้งเดิม ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑

๓. โครงการคชศาสตร์ชาวกวย หรือคชศาสตร์กวยอาเจียง ดำเนินการโดยวัดป่าอาเจียง จังหวัดสุรินทร์ ชาวกวยอาเจียงเป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งที่ยึดถือวัฒนธรรมจารีตประเพณีวิถีชีวิตคนกับช้างอย่างเคร่งครัด คนกับช้างมีความผูกพันกันมายาวนาน ด้วยความที่กลัวว่าวัฒนธรรมจารีตประเพณีนั้นจะหายไป วัดป่าอาเจียงจึงได้ริเริ่มโครงการคชศาสตร์ชาวกวยร่วมกับชุมชน โดยมีกระบวนการในการจัดการ ดังนี้ ๑) พิธีกรรมความซำง/ความเชื่อ ๒) ทูน ๓) แหล่งเรียนรู้/สถานที่ ๔) ศาสนาพุทธ/วัด ๕) ชุมชน/ชาวกวย และ ๖) บุคลากร/ปราชญ์ กิจกรรมหลักที่ได้ดำเนินการ อาทิ มีการจัดตั้งพิพิธภัณฑชาวกวย ศาลาเอราวิน ศาลพระครูประจำ เป็นแหล่งเรียนรู้และถ่ายทอดภูมิปัญญาภายในบริเวณวัด มีหลักสูตรคชสารตำนานกวยอาเจียง หลักสูตรท้องถิ่น “คชศึกษา หรือวิชาคชศาสตร์ ทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา การจัดงานประเพณีต่าง ๆ โดยมีช้างร่วมด้วย เช่น บวชนาคช้าง ทอดกฐิน เวียนเทียน หล่อเทียนพรรษา ทำบุญตักบาตรงานบุญกุ่มข้าว การสืบทอดพิธีกรรมปะชะ ปะชิ ประตุนั่งประจำ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีโครงการข้างคินถันด้วย สิ่งโดดเด่นของโครงการนี้คือมีการร่วมกันดำเนินงานชุมชนและผู้เกี่ยวข้องที่กว้างขวางมาก เช่น ชมรมชาวกวยแห่งประเทศไทย เครือข่ายชาวกวย ๔ ประเทศ ภาคิเครือข่ายชาวกวย ศูนย์คชอาณาจักร/คชศึกษา เครือข่ายสงฆ์ สถาบันการศึกษา วัฒนธรรมจังหวัด ปราชญ์ชุมชน ผู้นำและคนในชุมชน เป็นต้น

โครงการคชศาสตร์ชาวกวย หรือคชศาสตร์กวยอาเจียง จึงเป็นแบบอย่างที่ดีของชุมชนในการร่วมกันรักษาและสืบสานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นให้คงอยู่อย่างยั่งยืน

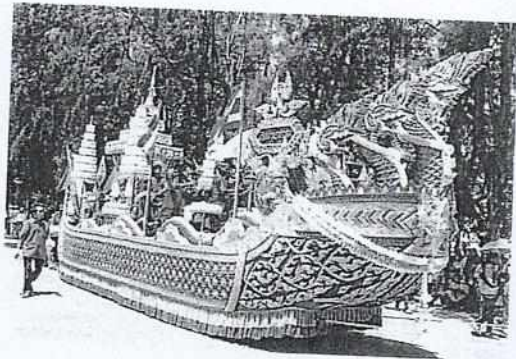
คชศาสตร์ชาวกวย ชี้นับุขิมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ด้านความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล ในปี พ.ศ. ๒๕๕๕

๔. โครงการงานประเพณีแข่งโพน-ลากพระ ดำเนินการโดยเทศบาลเมืองพัทลุง อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง การแข่งโพนหรือขันโพน เป็นประเพณีที่เกิดขึ้นมาพร้อมกับประเพณีลากพระหรือชักพระ โดยจะมีการแข่งขันกันในช่วงก่อนวันออกพรรษาของทุกปี ชุมชนได้ร่วมกันจัดประเพณีแข่งโพนอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๔ จนถึงปัจจุบัน กระบวนการจัดการเริ่มตั้งแต่ มีการพัฒนาจากการตีโพนที่เป็นสัญลักษณ์เพื่อประกาศให้ชาวบ้านรู้ว่าจะมีการลากพระหรือชักพระตามประเพณี ต่อมาได้จัดให้มีการแข่งขันเริ่มจากทุ่งนาสู่ลานกิจกรรม และพัฒนาเป็นเวทีระดับจังหวัด มีการกำหนดรูปแบบกติกาการแข่งขัน กำหนดประเภทโพน การฟังเสียงโพน เป็นต้น จากกิจกรรมนี้ทำให้ค่ายโพนต่างๆ มีการพัฒนาโพนของตนอยู่เสมอเพื่อเข้าร่วมการแข่งขัน ตลอดจนมีการถ่ายทอดเทคนิค กรรมวิธีการทำโพน หุ้มโพน การแต่งโพน และการตีโพนให้กับผู้สืบทอดรุ่นใหม่ต่อไปอีกด้วย นอกจากนี้ยังมีการสนับสนุนให้วัดในชุมชนต่างๆ ตกแต่งเรือพระเพื่อร่วมประเพณีลากพระในงานประจำปี มีการจัดการเรียนการสอนให้กับเด็กและเยาวชนเพื่อเรียนรู้การตีโพนและการทำโพน มีการจัดทำเอกสารองค์ความรู้เรื่องโพนเพื่อเผยแพร่ และยังมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ภายในงาน อาทิ พิธีสมโภชเรือ พิธีสมโภชโพนมงคล แข่งตีโพน พิธีลากพระ พิธีตักบาตรเทโว การแข่งชั้ดตัม กีฬาพื้นบ้าน เป็นต้น โครงการนี้มีความโดดเด่นที่มีค่ายโพนจำนวนกว่า ๓๐ ค่าย มาร่วมการแข่งขัน ซึ่งแต่ละค่ายจะมีการพัฒนาโพนและฝึกฝนการตีโพนที่เป็นเอกลักษณ์ของค่ายให้กับเยาวชนรุ่นใหม่ เป็นการอนุรักษ์และสืบสานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นให้คงอยู่กับคนรุ่นใหม่

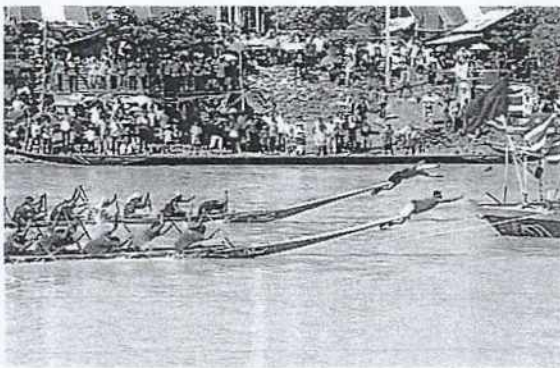
แข่งโพนจังหวัดพัทลุง ชันบัญญัติมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ด้านการเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน และศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว ในปี พ.ศ. ๒๕๕๗

ประเพณีลากพระ ชันบัญญัติมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ด้านแนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรมประเพณีและงานเทศกาล ในปี พ.ศ. ๒๕๕๗

๕. โครงการงานประเพณีแห่พระแข่งเรือขึ้นโขงชิงธง มรดกวัฒนธรรมแห่งลุ่มน้ำหลังสวน ดำเนินการโดยชุมชนลุ่มน้ำหลังสวน จังหวัดชุมพร ประเพณีแห่พระแข่งเรือขึ้นโขงชิงธงของชุมชนลุ่มน้ำหลังสวน เป็นประเพณีที่สืบทอดกันมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๓๘๗ หรือ ๑๗๖ ปี และยังคงดำเนินการอยู่จนถึงปัจจุบัน โดยความร่วมมือกันของชุมชนที่ตั้งอยู่บริเวณสองฝั่งแม่น้ำหลังสวน อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร โครงการนี้มีกระบวนการจัดการ ดังนี้ ๑) ด้านการประดิษฐ์คิดค้น หรือ ต้นกำเนิดที่เกิดการแข่งขันเรือยาวขึ้นโขงชิงธง ๒) ด้านการพัฒนา ได้แก่ เรือที่ใช้แข่งขัน วิธีการจัดงาน สิ่งจูงใจหรือรางวัล กติกา และการตัดสิน โดยได้ร่วมกันดำเนินการจัดกิจกรรมการจัดงานประเพณีแห่พระแข่งเรือขึ้นโขงชิงธงประกอบด้วย การทำขวัญเรือ เปิดเมืองกินฟรี แข่งขันกีฬาพื้นเมือง สมโภชเรือบก ตักบาตรเทโว ทอดผ้าป่า ๕๐๐ พุม แห่พระบก แข่งเรือยาวขึ้นโขงชิงธงชิงโล่พระราชทาน นอกจากนี้ ยังมีการถ่ายทอดมรดกภูมิปัญญาการแข่งขันเรือยาวขึ้นโขงชิงธง ลุ่มน้ำหลังสวน สู่ระบบการเรียนการสอนในโรงเรียนต่าง ๆ มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์องค์ความรู้ให้กับคนในชุมชนและประชาชนทั่วไป มีการรณรงค์อนุรักษ์การแข่งขันเรือยาว การศึกษาวิจัยเทคนิคการขุดเรือแบบดั้งเดิมของกลุ่มน้ำหลังสวน การแข่งเรือขุด การพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญา และให้การสนับสนุนการสอนเทคนิคการขุด และซ่อมเรือให้แก่ชุมชนอื่น ๆ ทั่วประเทศ ตลอดจนการสนับสนุนการแข่งขันเรือยาวขึ้นโขงชิงธงของชุมชนอื่น ๆ เป็นต้น ความโดดเด่นของโครงการนี้คือ การที่ชุมชนลุ่มน้ำหลังสวนร่วมกันดำเนินการสืบสานประเพณีมาอย่างยาวนาน และได้มีการพัฒนาให้เกิดความยั่งยืนตามยุคสมัย รวมถึงมีการจัดตั้งสมาคมอนุรักษ์และพัฒนา งานประเพณีแห่พระแข่งเรือขึ้นโขงชิงธง อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร แสดงถึงความพยายามของชุมชนที่จะช่วยกันรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นให้คงอยู่

การแข่งขันเรือยาวขึ้นโขงชิงธง ขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ด้านการเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน และศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑

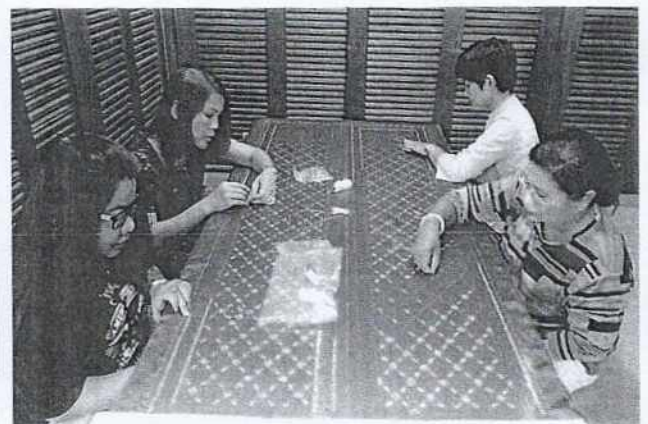
๖. โครงการปักเครื่องโขนละคร ดำเนินการโดยบ้านนราศิลป์ เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร บ้านนราศิลป์หรือคณะนราศิลป์ ได้ดำเนินการปักเครื่องโขน ละคร และจัดการแสดงละครชาตรี ละครพันทาง ละครร้อง ฯลฯ มาตั้งแต่สมัยปลายรัชกาลที่ ๖ โดยคุณแม่ละม่อม สุตงกร์กาญจน์ และสืบทอดต่อให้กับทายาทจนถึงปัจจุบัน คืออาจารย์ภูมิรี ปานสมุทร์ บุตรตรี นายพินิจ สุทธิเนตร นางสาวนุสบา ทับผล และนายปณต ทองงาม ในปัจจุบันบ้านนราศิลป์นอกจากเป็นบ้านเครื่อง และจัดการแสดงทั่วไปแล้วยังเปิดเป็นแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมของชุมชนด้วย โครงการปักเครื่องโขนละคร มีกระบวนการดำเนินงาน ดังนี้ ๑) รวบรวมและจัดเก็บหัวโขนฝีมือครูชิต แก้วดวงใหญ่ โดยจัดเป็นหมวดหมู่จัดแบ่งเป็นส่วนของพิธีการ และการแสดง ๒) ถ่ายทอดองค์ความรู้การปักเครื่องโขนละคร ให้กับเยาวชนและผู้ที่สนใจ โดยการจัดฝึกอบรม ในสถานที่และนอกสถานที่ มีการจัดทำสื่อองค์ความรู้เพื่อเผยแพร่ในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ สื่อสิ่งพิมพ์ รายการโทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต

โครงการปักเครื่องโขนละคร มีการจัดกิจกรรมเพื่ออนุรักษ์สืบสานและถ่ายทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องจนเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางและดำเนินการมาอย่างยาวนานจนถึงปัจจุบัน จึงถือเป็นแบบอย่างที่ดีในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมให้กับชุมชนอื่นได้ งานช่างสนะ ชี้นับขี้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ด้านงานช่างฝีมือดั้งเดิม ในปี พ.ศ.

๒๕๕๘

ครูชิต แก้วดวงใหญ่ ปฐมจารย์สอนหัวโขนแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เป็นปู่และคุณปู่ในคณะนราศิลป์

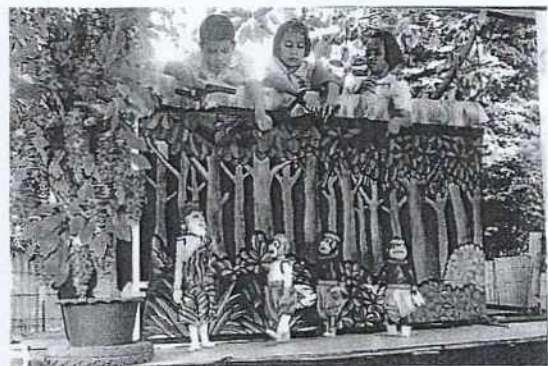

๗. โครงการเพาะต้นกล้าวัฒนธรรม โดยศูนย์การเรียนรู้ศิลปะวัฒนธรรมท้องถิ่นพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หุ่นบ้านยี่ม เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร ศูนย์การเรียนรู้ศิลปะวัฒนธรรมท้องถิ่นพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หุ่นบ้านยี่ม ได้เปิดดำเนินการมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๐ มีวัตถุประสงค์ให้คนในชุมชนได้เรียนดนตรีไทย การแสดงโขน และการเชิดหุ่นโดยนายอุ้ย สุวรรณวัฒน์เป็นครูผู้สอน ปัจจุบันมีนายประเสริฐ สุวรรณวัฒน์ทายาทเป็นผู้สืบทอดต่อ และริเริ่มโครงการเพาะต้นกล้าวัฒนธรรม เปิดหลักสูตรการแสดงโขน และการเชิดหุ่นชนิดต่าง ๆ ให้กับนักเรียนในโรงเรียนอนุบาล ในนามของ “โขนจิวบ้านยี่ม” ต่อมาจัดสอนการแสดงโขนให้กับผู้สูงอายุในชุมชน ใช้ชื่อว่า “คณะโขนสองพันปี” มีกระบวนการในการจัดการดังนี้ ๑) ชุมชนดำเนินการเอง ๒) เป็นผู้สืบทอดโดยตรงจากครอบครัว ๓) ศึกษาเรียนรู้อย่างแตกฉาน ๔) มีเครือข่าย กิจกรรมที่ได้ดำเนินการ อาทิ การจัดทำหลักสูตรวิชาวัฒนธรรมท้องถิ่น ให้เด็กและเยาวชนได้เรียนในโรงเรียนและนอกโรงเรียน จัดการเรียนการสอนในการศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) จัดอบรมให้ความรู้การแสดงโขน และการเชิดหุ่น แก่เด็กเยาวชนและผู้สนใจ นอกจากนี้ยังมีการจัดทำเครื่องแต่งกายโขนสำหรับเด็ก จัดทำหุ่นกระบอกชนิดต่าง ๆ เพื่อใช้ในการเรียนการสอน และการแสดง

โครงการเพาะต้นกล้าวัฒนธรรม มีความโดดเด่นที่ผู้สืบทอดเป็นคนรุ่นใหม่ ที่มีความรักและผูกพัน มีความพยายามที่จะสืบสานและพัฒนามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมให้คงอยู่ในชุมชน เน้นถ่ายทอดให้เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้และสามารถนำไปปฏิบัติหรือต่อยอดได้

โขน ชั้นมัธยมศึกษาภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ด้านศิลปะการแสดง ในปี พ.ศ. ๒๕๕๒

หุ่นกระบอก ชั้นมัธยมศึกษาภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ด้านศิลปะการแสดง ในปี พ.ศ. ๒๕๕๓

๘. โครงการศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว (คมศาสตราสร้างชาติ ศิลปศาสตร์สร้างคน) โดยศูนย์การเรียนรู้ศิลปศาสตร์การต่อสู้ประจำชาติไทย (ค่ายพระยาตาก) เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร เป็นความพยายามในการจะอนุรักษ์และถ่ายทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมด้านศิลปะการต่อสู้ของไทยให้คงอยู่ในชุมชนโดยครูภุชงค์ ฤทธิ์เดชา ครูภูมิปัญญาไทย ด้านศิลปกรรมการสืบสานศิลปศาสตร์การต่อสู้ประจำชาติไทย (ภาคกลาง) เป็นผู้ฝึกสอน ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ จัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ในทุกระดับชั้น มีการฝึกอบรมให้กับองค์กรหรือหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน จัดกิจกรรมเผยแพร่องค์ความรู้และการแสดงในโอกาสต่าง ๆ เป็นต้น ความโดดเด่นของโครงการนี้คือมีการเรียนการสอนที่ผู้เรียนได้ฝึกและปฏิบัติจริง ทำให้มีผู้ที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมเป็นจำนวนมาก มีทุกเพศทุกวัยและหลากหลายอาชีพ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย นอกจากนี้ ภายในที่ตั้งศูนย์การเรียนรู้ฯ ยังมีพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นที่แสดงถึงความสัมพันธ์อันมีคุณค่าของชุมชนเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ไทยกับศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว

มวยไทย ชื่นบุญซีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ด้านการเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน และศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว ในปี พ.ศ. ๒๕๕๓

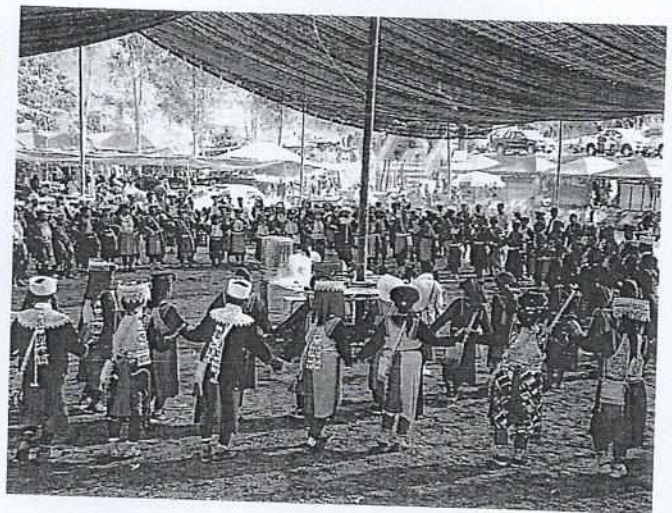
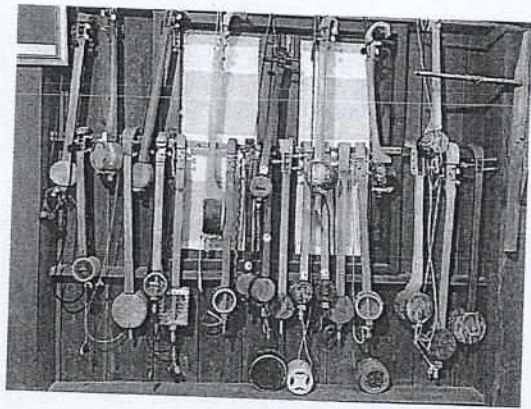
กระบี่กระบอง ชื่นบุญซีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ด้านการเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน และศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว ในปี พ.ศ. ๒๕๕๔

๙. โครงการสืบสานวิถีวัฒนธรรมลิซูและการพัฒนาที่ยั่งยืน ดำเนินการโดยศูนย์เรียนรู้ศิลปะดนตรีวัฒนธรรมลิซูบ้านขุนแจ ตำบลแม่แวน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ โครงการนี้เกิดขึ้นจากความพยายามของกลุ่มชาติพันธุ์ลิซู ที่ต้องการอนุรักษ์วัฒนธรรมและดนตรีลิซูไว้เนื่องจากใกล้สูญหายขาดผู้สืบทอด จึงได้จัดตั้งเครือข่ายวัฒนธรรมลิซู ได้ริเริ่มจัดกิจกรรมฟื้นฟูค่ายเยาวชนให้มาเรียนรู้ศิลปะดนตรี สิ่งทอการต่าง ภายของลิซู เป็นต้น ต่อมาได้จัดตั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้ศิลปะดนตรีวัฒนธรรมลิซู ที่บ้านขุนแจ โดยความร่วมมือของเครือข่ายลิซูแห่งประเทศไทยและสมาคมศูนย์รวมการศึกษาและวัฒนธรรมของชาวไทยภูเขาในประเทศไทย (ศ.ว.ท./IMPECT) โดยมีกิจกรรมต่างๆ อาทิ การจัดเวทีสืบสานวิถีวัฒนธรรมและการพัฒนาที่ยั่งยืน จัดค่ายเยาวชนลิซูเพื่อการสืบสานวิถีวัฒนธรรม จัดให้มีการถ่ายทอดการเรียนรู้ การผลิต การซ่อมแซมเครื่องดนตรี และวิธีการเล่นดนตรีชนิดต่าง ๆ ได้แก่ พิณสามสายหรือซอป้อ ซลู่ และแคนน้ำเต้า (ฟูลู) และมีการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมลิซูให้กับเครือข่ายลิซูทั่วโลก เป็นต้น ความโดดเด่นของโครงการนี้คือมีการรวมกลุ่มของลิซูที่กว้างขวางทั้งในประเทศและต่างประเทศ จัดตั้งเป็นเครือข่ายต่างๆ โดยพร้อมใจกันให้การสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมด้านวัฒนธรรมดนตรีลิซูแสดงให้เห็นถึงความร่วมมือร่วมใจที่จะอนุรักษ์สืบสานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นให้เกิดความยั่งยืน

ดนตรีกลุ่มชาติพันธุ์ลิซู ขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ด้านศิลปะการแสดง ในปี พ.ศ.

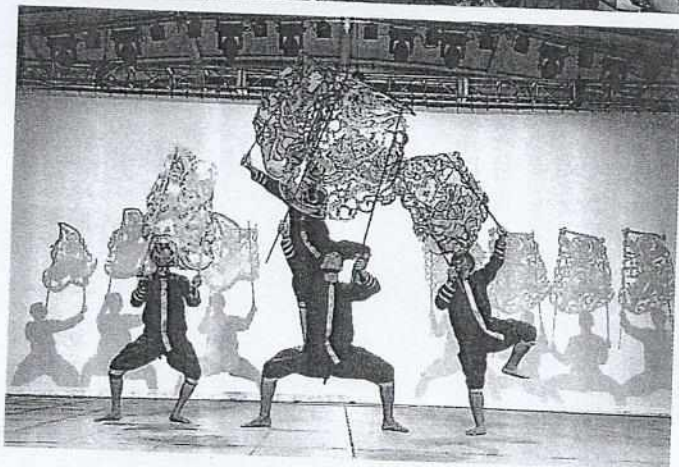
๒๕๕๕

๑๐. โครงการหนังใหญ่วัดบ้านดอน ดำเนินการโดยคณะกรรมการอนุรักษ์หนังใหญ่วัดบ้านดอน จังหวัดระยอง โครงการนี้เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๓ คนในชุมชนมีความพยายามที่จะฟื้นฟูหนังใหญ่ขึ้น มีการจัดตั้งคณะกรรมการอนุรักษ์หนังใหญ่วัดบ้านดอน โดยมีการดำเนินงานในด้าน ๑) การอนุรักษ์ เช่น การสำรวจและจัดเก็บตัวหนังใหญ่ การสร้างพิพิธภัณฑ์เพื่อจัดเก็บตัวหนังใหญ่ ๒) การสืบสาน พัฒนา ถ่ายทอด และเผยแพร่ มีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้หนังใหญ่ภายในบริเวณวัดบ้านดอน โดยมีกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ โครงการฝึกเยาวชนเชิดหนัง โครงการฝึกนักดนตรี โครงการฝึกการแกะหนัง จัดสร้างตัวหนังใหม่ ฝึกหัดทำเชิดหนังใหญ่ จัดหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องหนังใหญ่ พัฒนาการแสดงในรูปแบบร่วมสมัย การเผยแพร่การแสดงทั้งในประเทศและต่างประเทศ ความโดดเด่นของโครงการนี้คือการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ภาครัฐ และภาคเอกชน ในการดำเนินงานด้านอนุรักษ์ สืบสาน พัฒนา ถ่ายทอด และเผยแพร่มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นและมีผลสำเร็จเป็นรูปธรรมสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ชุมชนอื่น ๆ ได้ โครงการหนังใหญ่วัดบ้านดอน ดำเนินการมาแล้วอย่างต่อเนื่อง ๓๙ ปี

หนังใหญ่ ขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ด้านศิลปะการแสดง ในปี พ.ศ. ๒๕๕๒
 รูปหนังใหญ่ ขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ด้านงานช่างฝีมือดั้งเดิม ในปี พ.ศ.

๒๕๕๗

ทั้งนี้ กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ในฐานะผู้รับผิดชอบกิจกรรมการคัดเลือกโครงการดีเด่นในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม แจ้งว่านอกจากโครงการดังกล่าวจะได้รับการประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติให้เป็นโครงการดีเด่นแล้ว ยังมีเงินรางวัลมูลค่า ๑๐๐,๐๐๐ บาท เพื่อเป็นการสนับสนุนและส่งเสริมให้ชุมชนได้ต่อยอดและดำเนินการจัดกิจกรรมในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมต่อไป และมีเป้าหมายในอนาคตที่จะพัฒนาและผลักดันให้โครงการเหล่านี้ไปสู่ระดับยูเนสโกเพื่อขึ้นทะเบียนในประเภท Good Safeguarding Practice ได้

+++++